

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגילדי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א • לע"נ הר"ד מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 1155

מסכת סוכה ד' - י' • מעשר שני ג', ו' - ג', י'

בס"ד, ב' אב תשפ"א

השבוע בגליון

- שיבה בסוכה גזולה
- סוכת הזכוכית וסכך מקרטון
- איכות הצל אינה קובעת, אלא כמות

עשיית הסוכה - מצווה?

- כיצד נחרטו המילים "קדש להשם" על ציץ הזהב
- להכשיר סוכה באמצעות צורת הפתח
- סוכה שחלקה תחת גגון

בשורה לקוראי הגליון!
ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם
להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

מחורבן לבניין

ומפני חטאנו גלינו.
ימי האבלות על האסון הנורא אשר פקדנו, נועדו להתבונן בחלל האדיר שנפער בקרבנו מאז עלה בית מקדשנו באש, עמנו היה למשיסה וכבוד התורה הושפל.
אלה הם ימי התבוננות שהאבל והעצב האופפים אותם יכולים לרומם אדם ולגרום לו לפלס מדרגות גבוהות יותר בדרכו אל שער השמים. הן ככל שחולפות השנים, מאה אחר מאה, אנו נוכחים לדעת כי לא במעש ינצל העם אלא רק ברוח, "כי אם ברוחי אמר ה' צבאות". יש בכך כדי לכוון ולהראות את הדרך הפרטית לכל אדם ולהביא להתעוררות רבתי בהתחזקות בלימוד התורה. אכן, פעיל מרכזי ב"מאורות הדף היומי" מספר כי הוא מבחין שבימי בין המצרים גובר זרם הפניות להקמת שיעורים חדשים או לבירור על אודות שיעורים קיימים כדי להצטרף אליהם.
רק בל נניח לזמן - סם ההרדמה היעיל ביותר - לעשות את שלו ולשכך את רוח ההתעוררות הפנימית.
על אחד מגדולי ישראל זצ"ל מסופר מעשה מרתק. היה זה בהיותו צעיר, לאחר נישואיו.

דף ה'א וכתוב עליו קדש לה'

כיצד נחרטו המילים "קדש להשם" על ציץ הזהב

ציץ הזהב היה אחד משמונת הבגדים של הכהן הגדול. הציץ היה טס של זהב עליו נחרטו המילים "קדש להשם". ארכו של הציץ היה מאזן לאזן והכהן לבשו על מצחו.
בגמרתנו נאמר, כי המילים "קדש להשם" נכתבו עליו באופן הבא: "השם" - למעלה, ו"קדש" והאות "למד" - למטה, מפני שראוי לכבד את שם השם.
בפירוש גמרתנו רבו השיטות.

רש"י מפרש כי המילים נכתבו בשתי שורות, זו על גבי זו:

השם
קדש ל

גם בתלמוד ירושלמי נאמר, כי שם השם שנכתב על הציץ, דומה למלך היושב על כסאו. אמנם, המשפט כתוב מתחילתו לסופו, אך המילים הללו לא נכתבו כדי שיקראו אותן, אלא גזרה תורה כי תחקקנה על הציץ (עפ"י חידושי הריטב"א, שבת סג/ב).

השם
קדש ל

רבינו תם (שבת שם ד"ה וכתב) וראשונים נוספים סוברים, כי "קדש ל" נחקק בתחילת השורה השנייה והמילה "להשם" נחקקה בסוף השורה הראשונה. באופן זה אפשר היה לקרוא את המשפט כתקנו, מתחילתו לסופו, ועדיין היה שם ה' למעלה, כראוי לכבודו (מהרש"א בסוגייתנו).

קדש ל
השם

הרשב"א (שבת שם) וראשונים נוספים (ספר הישר בשם רבינו תם, ורבינו בחיי בשם הראב"ד, שמות כח/ו) נוקטים בשיטה שלישית, לפיה בסוף השורה הראשונה נכתב "קדש ל", ובתחילת השורה השנייה נחקק "השם". לדעתם, כוונת הגמרא "למעלה" ו"למטה", היא ששם השם נקרא תחילה, ו"קדש ל" נקרא אחריו.

הרשב"א והריטב"א מציינים, כי עדיפה שיטה זו מפני שבאופן זה המשפט נכתב כתיקנו, ועדיין בא לידי ביטוי כבודו של שם ה'.

פנה עתה אל עדות מעניינת המובאת בגמרתנו. רבי אליעזר ברבי יוסי העיד, כי בהיותו בשליחות עם ישראל אצל קיסר רומי, ביקר בארמונו וראה את ציץ הזהב של הכהן הגדול, ועליו כתובות המילים "קדש להשם" בשורה אחת!

האם חכמים האומרים כי היו כתובות בשתי שורות, חלקו על עדות זו?

צעילוי נשמת

הר"ד **אלעזר ישראל מי-זהב** ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל
נלב"ע ד' באב תשל"ט
תנצב"ה
הונצח ע"י ידידינו משפחת
מנחם ואוריאל מי-זהב שיחיו

צעילוי נשמת

מרת **רבקה ריטה פרידמן** ע"ה
בת רבי אפרים פרנק ומרת חיה אידה גולדברג ז"ל
נלב"ע ב' אב תשע"ד
ומרת **שפרה בר-אדון** ע"ה
ב"ר יעקב ומרת טויבע - תניה זצ"ל
נלב"ע י"א אב תשס"ו
תנצב"ה

צעילוי נשמת

אמנו מרת **חנה רבקה פסמנטיר** ע"ה
ב"ר אלחנן שמשון ז"ל
נלב"ע ז' אב תשע"ד
תנצב"ה
הונצחה ע"י בני המשפחה שיחיו - ת"א

לעילוי נשמת

הר"ד **משה בורנשטיין** ז"ל ב"ר צבי הלוי ז"ל
נלב"ע ה' באב תשנ"ג **תנצב"ה**
הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

נר ה'
נשמת
אדם

דעת חכמים לא התערערה בעקבות עדות ראייה! המאירי נוקט שאכן כן! "חכמים לא הכחישו את הידוע אצלם, אף בעדות ראייה". כלומר, דבר הלכה שקיבלו חכמים מרבותיהם מוסרי התורה, לא עורער ונמחה אפילו מול עדות ראייה נוגדת [לדעתם ציץ זה נעשה שלא כדין].

ברם, הרמב"ם (הלכות כלי המקדש פ"ט הלכה א') נוקט, כי גם לדעת חכמים הציץ כשר אף אם נכתבו שתי המילים בשורה אחת, אלא שראוי להקפיד לכתבן בשתי שורות. הרמב"ם אף מוסיף: "ופעמים כתבוהו בשיטה אחת". היו, אפוא, מקרים שבהם נכתבו שתי המילים בשורה אחת, ואין כל סתירה מעדות זו לשיטת חכמים, כי מלכתחילה ראוי להקפיד לכתוב בשתי שורות.

ראוי לציין, כי יש מהאחרונים המבארים כי לדעת הרמב"ם לא נחלקו התנאים כלל, אלא שראב"י ביקש להוסיף, כי דין זה הוא לכתחילה בלבד, ובדיעבד כשר אף בשורה אחת, כפי שראה ברומי (ראשון לציון, שפת אמת, ועוד. אולם, עיין כסף משנה שלא כתב כן).

אפשרות מעניינת הועלתה, לפיה גם לדעת רבי אליעזר ברבי יוסי [ויתכן שחכמים לא נחלקו על דבריו, וכדברי האחרונים הנ"ל], שם השם נכתב גבוה יותר מהמילה "קדש" אך עדיין היו נחשבים ככתובים בשורה אחת. לפי אפשרות זו, הציץ לא היה פס ישר, אלא מרכזו גבוה וצדדיו מעוקלים, וכך המילה "קדש" נכתבה בחלקו הימני של הציץ, ובהמשך, לאחר העיקול, במקום הגבוה, נכתבה המילה "להשם" (ראה תורה שלמה, מילואים לפרשת תצוה סימן ט"ז).

דף ו/ב שתיים כהלכתן ושלישית אפילו טפח

להכשיר סוכה באמצעות צורת הפתח

לרגל הלימוד במסכת סוכה, מוגש בזה חשבון נאה המשולב מצורת הפתח ומדיני סוכה. "צורת הפתח", הלא המה שני קנים וקנה או חוט על גביהם, היא אחת מאבני היסוד של העירוב, עליו למדנו במסכת עירובין. מקום שמוקף בצורת הפתח, נחשב כסגור ומוקף במחיצה.

"צורת הפתח" מועילה גם לגבי כלאי זרעים - הצבת "צורת הפתח" בין שני סוגי זרעים מפרידה ביניהם ושוב אינם כלאיים.

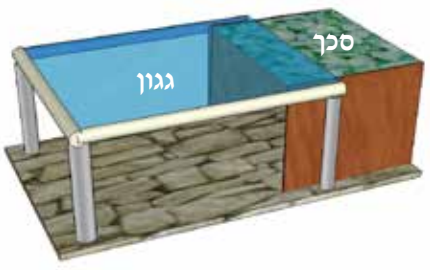
מסוגיינתנו עולה באופן ברור, כי אי אפשר להקים סוכה על ידי צורת הפתח. כלומר, אם יטול אדם ארבעה קנים, יציבם בארבע זוויות וימתח חוטים ביניהם - לא עשה ולא כלום! השאלה המתבקשת היא, מדוע?

צורת הפתח מבדילה, אך אינה יוצרת מקום: ובכן, התשובה פשוטה להפליא. בעוד בדיני עירוב ובדיני כלאיים כל מבוקשנו הוא להפריד בין שני מקומות, להפריד בין המבוי לבין רשות הרבים; להפריד בין זרע לזרע, הרי שבסוכה אנו מבקשים ליצור מקום ניכר - כאן סוכה! "צורת הפתח" אינה ניכרת ואינה יוצרת מקום ניכר. כחה בהבדלה בלבד [ראה ר"ן ב/ב בדפי הרי"ף. אולם, ברא"ש, להלן סימן ל"ד מבואר, כי פסול צורת הפתח בסוכה הוא מדרבנן, ועיין ביאור הלכה סימן תר"ל סעיף ו].

דיון הלכתי מעניין התפתח בעקבות הלכה זו, עד כמה התדלדל כחה של "צורת הפתח" בהלכות סוכה.

אמרנו כי "צורת הפתח" אינה יוצרת מקום, אלא מבדילה בין מקום למשנהו. הנה מקרה שבו צורת הפתח בסוכה נדרשת רק כדי להבדיל בין שני מקומות, האם יועיל הדבר? מקרה זה אפשרי באופן הבא:

כידוע, שיעור סוכה הוא לפחות שבעה טפחים על שבעה טפחים.

סוכה שחלקה תחת גגון: עשה אדם סוכה בגודל זה, אך חלקה ניצבת תחת גג. אם חלק הסוכה שנמצא תחת הגג, פחות משלשה טפחים - עדיין כשרה הסוכה, מפני שסכך פסול פחות מג' טפחים בטל לסוכה ולכן הוא גם מצטרף לשיעור הסוכה.

ובכן, אם אדם בנה סוכה מעין זו בחצר שרוב שטחה מכוסה על ידי גגון, נמצא שהסכך הפסול מרובה משיעור שלשה טפחים ואין הוא יכול לצרפו לשיעור הסכך הכשר, וממילא סוכתו פסולה, לפי שאין בה שבעה טפחים של סכך כשר.

כאן אנו מגיעים לנידון "צורת הפתח". האם אפשר להציב "צורת הפתח" תחת הגגון, ועל ידי כך לקבוע, כי כאן מסתיימת הסוכה, וממילא הגגון הממשיך הלאה, אינו סכך של הסוכה, ורק חלקו הקטן, פחות משלשה טפחים, הניצב מעל הסוכה הוא סכך של הסוכה, ואז, את החלק הקטן, פחות מג' טפחים, אפשר לצרף לסכך הכשר.

הדיון מורכב מן הצדדים הבאים. מחד גיסא, הן הורה הר"ן, כי "צורת הפתח" אינה תקפה בהלכות סוכה. מאידך גיסא, הרי במקרה זה "צורת הפתח" אינה נדרשת כדי ליצור דופן לסוכה, אלא להבדיל בין שטחים, בדיוק כפי שמשמשים בצורת הפתח בדיני עירוב ובהלכות כלאיים.

באחד הימים הוא היסב בחברת בני משפחת חמיו ושאלה נזרקה בינות הסועדים: היכן כתוב קטע גמרא מסויים, באיזו מסכת, באיזה דף? הוא ניסה להעלות את הדברים בזכרונו, אך מאמצי לא צלחו. לא זכר. בושה עצמית עזה אחזה בו. החלט החליט בו-ברגע כי ישקוד על תלמודו עד שיעד על-פה את כל התלמוד הבבלי ועוד הרבה יותר מכך. ההחלטה נאה ויפה היתה, אך נלווה לה מעשה נמרץ. מיד קם האברך הצעיר ממקומו, נטש את החדר והסתגר בביתו למשך שנים אחדות! בביתו ישב ולמד בהתמדה עצומה, לא בא בחברת בני אדם אלא לתפילה בלבד, וברוב שעות היממה הגה, עמל, שקד, שינן, העמיק ולמד, ואתן שנים היו הבסיס לצמיחת גדול בישראל, אשר זכה לימים לכתר של תורה.

מספרים כי תלמידיו של אחד מגדולי ישראל שוחחו עמו על אודות מעשה זה ועל כך שבאמצע סעודתו נטש את שולחן האוכל ופנה להסתגר. רבם הגיב כי בטוח הוא שאם האברך הצעיר לא היה בורח משולחן האוכל מיד כנשך-נחש ומממש את החלטתו באופן מייד, הוא לעולם לא היה מממש אותה!

הנה ננצל את רוח הימים הללו, נרתום את הצער הגדול כדי להתעלות בשמחת התורה, נבנה את החורבות בתורה ובמעשים טובים, ונזכה לבניין בית המקדש במהרה בימינו. אמן.
יהודי יקר! להקמת שיעור חדש באיזור מגורך, או לביור על אודות שיעור קיים, הנך מוזמן לפנות למוקד מאורות הדף היומי: 03-5775333

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה, העורך

פנינים

דף ו/ב שתיים כהלכתן ושלישית אפילו טפח
סכה - רמז לדפנות

רמזו רומזי רמזים:
הסוכה היא בעצם מקום מוקף דפנות. ממש כך צורת האות "סמך". באה התורה ואמרה, כי אין צורך בדופן רביעית ודי בשלש. זו צורת האות "כף". מהלכה למשה מסיני למדנו, שאפילו סוכה בת שתי דפנות ובשלישית טפח לבד - כשרה היא למהדרין. צורה זו היא צורת האות "הא".
ציורף האותיות הללו יוצר את המילה "סכה"...

דף ו/ב בסכת בסכת

דיעת מסכת סוכה, כיצד?

פעם ישב הגר"א מוילנא בחברת תלמידיו ואמר לפניהם, כי רצוי שיהיה אדם בקי במסכת אחת על בוריה. נכנסו הדברים לליבו של אחד מהם, והלך ושינן את מסכת סוכה כמה פעמים עד שהיתה שגורה בפיו. לאחר מכן בא אצל רבו וסיפר לו שבעקבות דבריו הוא יודע את מסכת סוכה על בוריה.

אמר לו הגר"א: הבה ואשאלך מספר שאלות - כמה מחלוקות יש בה בין רבי יהודה ורבי מאיר, בין רב ושמואל ובין רבי יוחנן ורש לקיש...

הלה לא מצא ידיו ורגליו בשאלות אלו, אולם הגר"א מעצמו עמד ומנה את כל המחלוקות, והוסיף ומנה תשעים ואחת צורות של סוכות שיש להכשירן, כמינין המילה "סוכה", ועוד שמונים וחמש צורות של סוכות שיש לפסלן כמינין "סכה" חסר...

בספר הסוכה (עמוד ש"כ) מוכיח מדברי המאירי (להלן יט/א), כי אפשר להכשיר את הסוכה באופן זה, וכן פסק הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל במקרה דומה (מקראי קדש י"ב), ועוד מחכמי זמנינו. ברם, הוא מציין, כי "לעומת זאת שמעתי מפי אחד מגדולי הפוסקים בדורנו שליט"א, שדעתו להחמיר בדבר, שלא מועיל צורת הפתח אלא מחיצה גמורה" [דיון זה קיים גם כאשר יש שיעור סוכה, וברצונו להוסיף לרחבה סכך פסול, כדי שיהיה אפשר לשבת תחתיו].

לסיום נציין את המידות המעשיות להקמת סוכה במקרים מעין אלה: סוכה שבה סכך כשר ברוחב 50 ס"מ - אם מצורף לה סכך פסול עד 23 ס"מ, הרי היא כשרה לכל הדעות.

דף ט/א חג הסוכות תעשה לך

עשיית הסוכה - מצווה?

הלמות הפטישים הנשמעת שעה קלה לאחר צאת יום הכיפורים, מעידה כי רבים מבקשים להכליל בהגדרת הרמ"א שהם "מדקדקים". כה כותב הרמ"א בשלהי הלכות יום הכיפורים (שולחן ערוך סימן תרכ"ד סעיף ה'), בשם הראשונים: "והמדקדקים מתחילים מיד במוצאי יום הכיפורים בעשיית הסוכה, כדי לצאת ממצוה אל מצוה" [גם מי שאינו מדקדק, למחרת יום הכיפורים, אחר היציאה מבית הכנסת, יש להתחיל ולגמור את עשיית הסוכה במידת האפשר, ראה רמ"א או"ח סימן תרכ"ה, ובמשנה ברורה שם].

מדוע לא לצאת היישר אל מצוות ארבעת המינים? מדוע הועדפה הכנת מצוות הסוכה על פני הכנת מצוות ארבעת המינים? על כך ועוד, במאמר שלפנינו.

בשני פסוקים הורתנו התורה על מצוות הסוכה: "בסכות תשבו שבעת ימים" (ויקרא, כג/מב), ו"חג הסוכות תעשה לך" (דברים, יז/טז). נשים נא לב, **"תעשה לך"**. לאמר, מלבד מצוות הישיבה בסוכה, יש מצווה **לעשות** סוכה. האמנם כן?

מעשה הכנה למצווה: רבינו הגאון רבי נפתלי צבי יהודה ברלין מוולוז'ין זצ"ל, מגדיר את הדברים בספרו הידוע עמק שאלה (שאלתא קס"ט, א'): עשיית הסוכה אינה מצוות עשה מן התורה. אין חולק על כך. מעשה זה הוא הכנה למצווה. ברם, מעשה הכנה שנכתב בתורה, הרי הוא "כעין מצוות עשה בפני עצמו". כלומר, הוא בעל חשיבות מיוחדת, בדומה למצוות עשה. הוי אומר, אין חובה לעשותו, אך בעשייתו יש משום קיום מצווה (ע"ש במקורו). לפיכך, הכנות למצווה שנכתבו בתורה, כגון, הכנה למצוות סוכה, ציצית, מצת מצווה, ועוד, שונות בתכלית מיתר מעשי ההכנה למצוות אחרות.

הנצי"ב מוולוז'ין מוסיף וכותב, כי בהכנה למצווה הכתובה בתורה קיימת המעלה התקפה במצוות עשה, "מצווה בו יותר מבשלוcho". במסכת קידושין (מא/א) נאמר, כי "מצווה בו יותר מבשלוcho". כלומר, מצווה על האדם לקיים בעצמו מצוות המוטלות עליו, כגון, בניית מעקה לגג, קביעת מזוזה בפתח הבית ועוד. מצוות אלו יכולות להתקיים גם על ידי שליח, אך מצווה בו יותר מבשלוcho.

לא מצאנו הנחייה שכזו לגבי כלל הכשרי מצווה, וכגון, אין להדר להכין שופר לבד. ברם, שונה היא הכנת הסוכה, מאחר שהיא מפורשת בתורה, שהכלל "מצווה בו יותר מבשלוcho" חל גם עליה! זאת, ועוד: הדין הידוע, "זריזין מקדימין למצוות", חל גם על הכנה למצווה, אך רק על זו הכתובה בתורה. לפיכך, אדם שנזדמן לו לרכוש ארבעת המינים, אינו מצווה לבלתי זנוח את ההזדמנות שנקרתה לו. ברם, מי שהזדמנה ליזו אפשרות לבנות את הסוכה - יעש כן ומיד.

מובן, איפוא, היטב, מדוע "המדקדקים מתחילים מיד במוצאי יום הכיפורים בעשיית הסוכה". **"יגדיל תורה ויאדיר"**: ידועים דברי רבי חנניא בן עקשיא: "רצה הקב"ה לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, שנאמר, ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר". מה פירוש **"יגדיל"**? על ידי שההכנה למצווה נחשבת מצווה, גדלה זכות המצווה [ע"ש שהרחיב בביאור הדבר].

"הוצאת ממון נחשבת כטרחת הגוף": לקראת סיום נציין חידוש מעניין שמביא הדרכי תשובה (יו"ד סימן כ"ח ס"ק ס"א), כי יש אומרים, שאדם שמסיבות שונות אינו מתכוון לבצע בעצמו מעשה מצווה, ובפניו אפשרות לשכור פועל שיעשנה, או לבקש מפועל שיעשנה חנם - יעדיף שכירת פועל בממון, מפני שהוצאת ממון נחשבת כטרחת הגוף [ע"ש שהוכיח כן מפסחים ד/ב].

דף ט/א למעוטי גזולה

ישיבה בסוכה גזולה

האם אפשר להעלות על הדעת את המציאות הבאה: אדם יושב לסעוד ארוחה דשנה בחג הסוכות, ולאחר שסיים מודיעים לו: "לא קיימת מצוות אכילה בסוכה, אם כי גם לא אכלת מחוץ לסוכה".

היתכן?

המנחת חינוך סבור שכן.

הכל מתחיל בגמרתנו הדורשת מן הפסוק (דברים, יז/טז): "חג הסוכות תעשה לך", כי סוכה גזולה - פסולה [ראה בשולחן ערוך או"ח סימן תרל"ז סעיף ג', האפשרויות לסוכה גזולה].

גם ר' בנימין

מחשובי האברכים באלעד,

לא מפספס אף יום.

2 משניות ביום וכל היום

נראה אחרת.

כולם מצטרפים
מה איתך?

לקבלת ספרון חודשי ראשון חינם

מתקשרים ומאירים את הנשמה! *3764

שאלה גדולה התקשו רבותינו הראשונים. הן ידוע, כי מצווה הבאה בעבירה - אינה נחשבת מצווה; מדוע, איפוא, יש צורך בפסוק כדי ללמדנו שסוכה גזולה פסולה, הרי הדבר ברור, לפי שמצווה הבאה בעבירה היא? [בסוגייתנו משיבים בעלי התוספות כי הכלל "מצווה הבאה בעבירה" הוא מדרבנן, אך להלן, ל/א ד"ה משום כתבו בעלי התוספות שהוא מדאורייתא].

שאלה רבתי זו מיישב המנחת חינוך (מצווה שכ"ה אות ט) באופן הבא. אלמלא הפסוק, היה האוכל בסוכה זו נחשב כמי שלא קיים את מצוות הסוכה, אך לא היה נחשב כמי שאכל מחוץ לסוכה. בא הפסוק ללמדנו כי דינו כמי שאכל מחוץ לסוכה!

מה טעם?

שני סוגי מצוות: ובכן, המנחת חינוך מחדש, כי מצוות התורה מחולקות לשני סוגים. יש מצוות המוטלות על האדם, שחובה עליו לקיימן, כגון, מצוות תפילין, מצוות ארבעת המינים. יש מצוות שחיובן מותנה ברצונו של האדם, כגון, מצוות סוכה. הרוצה לאכול או לישון, חייב לעשות זאת בסוכה. אך אין חובה על האדם לאכול בסוכה כדי לקיים את המצווה.

כמובן, כי הנמנע מהנחת תפילין - מבטל מצוות עשה, שציוותה התורה לעשות כך, והוא אינו עושה כן. אולם, הנמנע מאכילה בחג הסוכות אינו מבטל מצוות עשה, שהרי לא נצטווה לאכול בחג הסוכות בסוכה, אלא נצטווה שאם ברצונו לאכול - יאכל בסוכה.

ומה דינו של מי שאכל מחוץ לסוכה? הוא כבר נחשב מבטל מצווה, שהרי עשה פעולה הנוגדת את רצון התורה.

כאן בדיוק מונח קו התפר שעליו התיישב האוכל בסוכה גזולה. האם אפשר להגדירו כמי שעשה פעולה הנוגדת את רצון התורה? לא! הוא לא אכל מחוץ לסוכה! אמת, גן עדן לא יקבל, שהרי לאור הכלל "מצווה הבאה בעבירה", המעשה שלו אינו נחשב מצווה כלל, אך עדיין אינו נחשב כמי שביטל מצווה. רק האוכל מחוץ לסוכה מבטל מצווה.

מעתה, אילו לא היתה התורה מלמדתנו כי האוכל בסוכה גזולה כאילו אכל מחוץ לסוכה, היינו סבורים כי אינו מבטל מצווה. לפיכך נדרשה התורה ללמדנו, כי הרי הוא כאוכל מחוץ לסוכה.

על חידושו הגדול של המנחת חינוך חלקו האחרונים, לפי שאילו היה נאמר בתורה שאין לאכול מחוץ לסוכה, אפשר ניתן היה להבין כי יתכן שאדם לא ייחשב כמי שאכל בסוכה, ומאידך גיסא לא ייחשב כמי שאכל מחוץ לסוכה. ברם, אחר שהורתה תורה באופן חיובי כי יש לאכול בסוכה, מי שאינו נחשב כאוכל בתוך הסוכה נחשב כמי שאכל מחוצה לה (עיינין שערי יושר שער ג' פרק כ"ט ובאתון דאורייתא כלל י"א, מלבד מה שדנו במהות מצוות סוכה, ועיינין שהוכיחו דבריהם. ראה עוד מה שציינו בהגהות על המנ"ח ובשו"ת אגרות משה ח"ד סי' ו' ובמנחת שלמה סימן א').

כך ידע הגר"א את סוכה ואת הש"ס כולו... (פאת השולחן).

דף ח/א כל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשא באלכסונא

הישר - קצר

שאלו את רבינו הגאון רבי יעקב מליסא, בעל חוות דעת ונתיבות המשפט, מדוע ספריו כתובים בקיצור.

אמר: הלא כך אמרו חז"ל - אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשא באלכסונא; כלומר, הישר קצר מהעקום... (אמירה יפה, א' ק"ע).

דף ט/א כך חל שם שמים על הסוכה

'קדושת' העני

חפץ שנעשית בו מצווה, אף על פי שאין בו קדושה לאחר מכן, מכל מקום, באותה שעה שנעשית בו המצווה הרי הוא קודש ואסור בהנאה ובתשמיש של חול.

אף הנותן צדקה לעני, הרי הוא הופכו לרגע קט לחפץ של מצווה, הקדוש לאותה שעה.

מכאן, שאסור לתת צדקה לעני בדרך מבוזה, שכן זלזול בחפץ המצווה הוא... (בית הלוי, תרומה).

דף ט/א חג הסוכות תעשה לך

סוכה וארץ ישראל

אמר הגר"א: שתי מצוות הן, מצות סוכה ומצוות ישוב ארץ ישראל, שאדם נכנס לתוכן עם כל רמ"ח ושו"ה שלו...

מאירים

את מסכת סוכה

הגמרא המושלמת המחבת את הש"ס על לומדיה

הופיע
מסכת
סוכה

תמונות והמחשבות להבנת הגמרא

לראשונה: מוצא מעוקד מפוסק ערך חשק ללימוד

• נוסח הגמרא והמפרשים מנוח ונתוקן במיטב המסורת של מהדורת הש"ס של 'עוז והדר' • הגמרא, הרשי והתוספות מעוקרים ומופסקים בדיוק ובשלימות • רקע מיוחד להקלת הקריאה ולמניעת כאבי עיניים

• בתוספת טעמים בליון הדף להשלטת לימוד הש"ס • בסוף הדבר נוסף ביאור למטניות - 'מארות המשנה' • להשלטת הלימוד בהלכה למעשה צורף החיבור הפלא 'מארות הדלכה' הדגשות בתחילת ענין בתוספת

הספרים יארוך סידור קצ

מוקד ישיר לגמרות "דף היומי": 02-804-3333